

Două lăzii

PLAIURI SĂCELENE

REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURAL-SPORTIVĂ „IZVORUL” — SÄCELE,
ÎNFIINTATĂ ÎN ANUL 1922 ȘI REÎNREGISTRATĂ LA JUDECĂTORIA BRAȘOV, SUB NR.
15553, DIN 08.03.1994, cont nr. 4072996060012 B.R.D. FILIALA SÄCELE

DIN SUMAR:

Realizări, împliniri și obiective pentru anul 1996	pag. 2
Generația tânără în fața noii agresioni	pag. 3
Colinde la români	pag. 4
Hristos se naște, Măriti-l!	pag. 5
Peste munți spre țară	pag. 6

ANUL IX
Nr. 6
(Serie nouă)
TRIMESTRUL IV — 1995

1 Decembrie 1918 — Ziua Marii Uniri

— SĂRBĂTOAREA NAȚIONALĂ A POPORULUI ROMÂN —

MAREA UNIRE înfăptuită atunci în anul 1918 a încununat aspirațiile de veacuri ale românilor de a trăi într-un singur stat, de a viețui în granițele strămoșești.

Rezoluția Adunării Naționale, de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918, are, de altfel ca prim punct următorul text:

„Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Tara Ungurească adunați prin reprezentanții săi îndreptățiti la Alba Iulia în 1 Decembrie 1918 — decretează Unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România.

Referindu-se la actul Unirii de la 1 Decembrie 1918 marele istoric Nicolae Iorga spunea:

„Nimeni nu poate împiedica o nație de a se întoarce la unitatea ei primordială și necesară“.

Actul de la 1 Decembrie 1918 vine să desăvârșească Unirea provinciilor românești și deci înfăptuirea unității naționale.

Pentru buna desfășurare a Marii Adunări de la Alba Iulia s-a constituit Consiliul Național al Unității Române, organism alcătuit din șase reprezentanți

ai Partidului Național Român — Teodor Mihaly, Vasile Goldiș, Aurel Vlad, Alexandru Vaida Voievod și Stefan Cicio Pop și șase membri ai Partidului Social Democrat, Ion Flueraș, Basil Surdu, Iosif Renoiu, Tiron Albani, Enea Grapini și Iosif Jumanca.

din Transilvania.

Adunarea Națională de la Alba Iulia ce a avut loc la 1 Decembrie 1918 a fost deschisă de Gheorghe Pop de Băsești.

Rezoluția ce decretează Unirea tuturor românilor și a teritoriilor locuite de dânsii cu România a

La data de 1 Decembrie suflarea românească de pretutindeni sărbătorește revenirea Ardealului la patria mamă și deci înfăptuirea Marii Uniri.

Acum 77 de ani la 1 Decembrie Adunarea Națională a Națiunii Române reunind 1226 delegați și peste 100.000 țărani și orășeni intruși la Alba Iulia au hotărât Unirea Transilvaniei dimpreună cu Banatul, Crișana și Maramureșul la patria mamă, ROMÂNIA

Facem mențiunea că lupta pentru unire s-a manifestat și desfășurat în Transilvania ca un puternic proces revoluționar cu colaborarea tuturor forțelor sociale reprezentând populația românească.

Că un act nefiind singular am subliniat intervenția deputatului român Alexandru Vaida Voievod care a citit în parlamentul Maghiar încă de la data de 16 octombrie 1918 Declarația de independență a populației românești

fost circită de patriotul Vasile Goldiș.

A doua zi s-au ales organele provizorii ale puterii de stat alcătuite din Marele Stat Național ce a jucat rol de for legislativ condus de Gh. Pop de Băsești și Consiliul Dirigent presidat de Iuliu Maniu și format din 15 membri.

Marea Unire era de acum realizată, constituită și realizată unirea tuturor românilor într-un singur stat, expresie a voinței

populare din această zonă.

Pozitiiile cercușilor democratice maghiare la actul unirii a fost exprimată astfel:

„Față de națiunile surori nu avem nici o pretenție. Si noi ne considerăm o națiune reînnoită, o forță acum eliberată pe ruinele monarhiei (Austria). Ne trezim ușurați de conștiința faptului că numai suntem forța să fim stâlpii asupririi.

„Să trăim unul lângă altul în pace“.

La edificarea Marii Uniri din 1918 au contribuit importanți oameni politici și patrioți ai vremii precum: regele Ferdinand, Iuliu Maniu, Ionel Brătianu, Take Ionescu, Ion Nistor, Ion Inculeț, Nicolae Iorga și mulți, mulți alții. Unirea s-a înfăptuit ca rod al luptei tuturor forțelor și categoriilor sociale interne. Săcelele a trăit cu mic, cu mare emoții evenimentului, și nu puțini au fost patrioții săceleni ce au participat la pregătirea și desfășu-

prof. Victor CARPIN
— președinte A.S.C. Izvorul
(continuare în pag. 2)

Centrul orașului Săcele

PROGRAM ANIVERSAR DEDICAT MARII UNIRI

1 Decembrie 1918 — 1 Decembrie 1995

- ORA 10** Moment comemorativ la monumentul eroilor
— Garda prezintă onorul;
— Depuneri de coroane;
— Slujbă religioasă;
— Scurte alocuții.
ORA 12 Tedeum la troița eroilor din cimitirul bisericii Sfintei Adormiri.
- ORA 13** Program artistic dedicat unirii la clubul Electroprecizia — prezentat de formații școlare și Ansamblul ASTRA.

PRIMĂRIA OR. SÄCELE ASOC. CULTURAL-SPORTIVĂ „IZVORUL“

ASTRA REVINE LA SÄCELE

Intr-un cadru festiv miercuri, 22 noiembrie a.c., a avut loc la Clubul „Electroprecizia“ Säcele, constituirea cercului „Frații Popescu“ al Despărțământului Central Brașov al Asociației Transilvane pentru Literatura și Cultural Poporului Român.

Asociația cultural-sportivă „Izvorul“ prin revista „Plaiuri Säcelene“ urează un călduros „Bun venit“ ASTREI săcelene!

Colectivul de redacție al revistei

Plaiuri Säcelene

urează tuturor
sprijinitorilor,
cititorilor,
abonaților,
prietenilor,
criticilor,
și tuturor săcelenilor de pretutindeni:

SĂRBĂTORI FERICITE și ANUL NOU 1996 cu

sănătate, voie!

ACTUALITATEA ECONOMICĂ ■ ACTUALITATEA ECONOMICĂ ■ ACTUALITATEA

Realizări, neîmpliniri și obiective pentru anul 1996

— LA S.C. ELECTROPRECIZIA S.A. —

Aflată în luptă cu timpul, S.C. Electroprecizia S.A. Săcele, se apropie de finele acestui an cu satisfacții, dar și cu neîmpliniri.

Cea mai importantă realizare a acestui an o constituie obținerea Certificatului ce atestă existența și utilizarea unui sistem al managementului calității pentru proiectarea și execuția de motoare electrice și echipament electric auto conform standardului internațional ISO 9001. Acordarea acestei atestări de către prestigioasa firmă TUV BAYERN SACHSEN din Germania conferă Societății noastre un loc egal cu concurenții de pe piața externă și în același timp îi consolidează viitorul.

Trebuie menționat că suntem prima Societate din județ care a obținut acest certificat și printre primele 10 din țară.

Aveam satisfacția că am reușit să în acest an să menținem forța de muncă, asigurând comenzi și bază materială pentru ocuparea ei.

Am crescut volumul producției exportate încheind anul cu aproape 9 milioane de dolari realizată, față de 5,5 milioane în 1994.

S-a reușit menținerea unui nivel al câștigurilor salariaților noștri cu mult peste realizările altor societăți comerciale.

S-a concretizat în noi utilaje un volum de investiții de cca 2 miliarde lei.

S-a introdus în fabricație 2 noi tipuri de rotoare alternator destinate exportului, un nou tablou de bord pentru autoturismul Dacia Nova, s-au îmbunătățit câteva noi tipuri de motoare electrice.

Sintetic spus, anul 1995 a fost un an cu rezultate superioare anului 1994 la majoritatea capitolelor, dar totodată este necesar să ne privim exigenții situația în care se află societatea.

Aveam în vedere intensificarea preocupărilor pentru reducerea cheltuielilor neeconomicoase prin extinderea centrelor de gestiune create doar la nivelul secției de motoare.

De asemenea este de dorit ex-

tinderea mecanizării și automatizării operațiilor manuale în vederea creșterii productivității muncii și deci a competitivității produselor.

Am avut numeroase probleme de neînțicitate a producției generate atât de lipsa de lichidități a societății noastre datorată blocajului finanțier, cât și neseriozitatea furnizorilor noștri interni.

Pentru 1996 conducerea Societății a întreprins deja numeroase acțiuni pentru contractarea atât a producției cât și a bazei materiale necesare.

Estimăm că în anul viitor volumul fizic al producției va crește cu cca 10%, iar cel al exportului cu 30-40%.

Suntem angrenați într-un amplu proces de restructurare și modernizare a producției de echipament electric auto, propunându-ne să realizăm un nou tip de demaror pentru autoturisme cât și unui nou tip de alternator cu o putere mai mare.

Ne pregătim să introducem în fabricație a cel puțin 2 noi tipuri de alternatoare și a unui nou tip de demaror cu putere de 6kW — 24V cu ax deplasabil.

Ne-am propus ca strategie în ceea ce privește forța de muncă să menținem în societate pe toți cei care se răcorăză la exigențele unei producții industriale de înaltă calitate, veniturile lor urmând să crească pe măsura creșterii producției.

Toate eforturile vor fi orientate înspre creșterea prestigiului societății, a consolidării mărcii fabricii atât pe piață internă cât și pe cea externă.

Cu aceste gânduri ne despărțim de anul 1995 și cu încredere în noul an, în capacitatea salariaților societății de a continua efortul pentru prosperitatea societății și a fiecaruia în parte.

Manager general
ec. Ion BIRĂESCU

Despre investițiile individuale

Puternica devalorizare a monedei naționale din ultima perioadă a creat oarecare panică în rândul investitorilor individuali. O mare parte din acești au început să se întrebă dacă nu cumva este momentul să lichideze plasamentele proprii în depozite băncare și titluri de participare la fondurile mutuale (SAFI S.A., CIRO S.A., CERTINVEST S.A., SPOR S.A.), pentru a le transforma — până trece primejdia — în valută liberă convertibilă.

De la începutul anului volumul economiilor populației în sistemul bancar a crescut constant ajungând să depășească 4000 miliarde lei.

În aceeași perioadă activele nete, cât și numărul titlurilor de participare la fondurile mutuale au fost în creștere.

Increderea în leu a fost susținută în acest interval de timp de un ritm oarecum temperat de devalorizare a acestuia în raport cu valutele liberă convertibile și de o rată scăzută a inflației.

Iată însă, că, de la un moment dat au apărut controverse în ceea ce privește corectitudinea datelor comunicate de Comisia Națională pentru Statistică. Imediat după aceasta, pe fondul climatului de neîncredere creat, a avut loc o prăbușire a cursului de schimb a leului în raport cu valutele liberă convertibile.

Explicația pe care au acreditat-o medile de informare, dar și medile financiare băncare nu a fost în nici un caz să liniștească investitorul individual care și-a văzut economiile în pericol de a fi pulverizate. Cum programele privind evoluția cursului sunt o chestiune dificilă, chiar și pentru analiștii economici versati, reacția investitorilor individuali nu se poate baza decât pe experiență, pe precedente, iar precedentele legate de cursul leului nu au deloc darul de a păstra neîncrederea masei de investitori individuali în moneda națională.

Ar fi fost de așteptat, în această situație, o reorientare a populației

spre economiile în valută, ceea ce și început să se întâpte, investitorii individuali dovedind în repetate rânduri o capacitate de adaptare uimitoare în totală contradicție cu inerția unor instituții bancare de exemplu. Aceasta este însă o reacție emoțională care, ca orice act emoțional, nu face decât să accentueze starea de criză și să facă și mai greu de depășit situația din perspectiva autoritatii pieței monetare.

Un calcul economic efectuat de „ARGUS 2000“ ne arată că de corectă este decizia lichidării plasamentelor în depozite băncare sau în titluri de participare la fondurile mutuale, în favoarea valutăi.

Din analiza evoluției comparativă a diferitelor plasamente financiare rezultă întăierea titlurilor de proprietate la fondurile mutuale și a depozitelor băncare față de valută liberă convertibilă.

În încheiere ar mai trebui spus că înainte de a lua decizia lichidării unui plasament finanțier pentru a efectua un altul de alt tip, se impune o analiză a evoluției în timp a celor două tipuri de plasamente. În situația de față, trebuie deci întărit dacă evoluția cursului de schimb va păstra același ritm și aceeași tendință din ultimul interval, ceea ce după părerea mea este îndoienică.

Pe termen mediu și lung, plasamentele în valută nu se dovedesc avantajoase, chiar dacă prezintă un grad ridicat de siguranță. În altă ordine de idei accesul investitorului individual la valută fiind limitat, dificultățile și risurile operațiunilor de schimb valutar sunt încă un argument în defavoarea transformării în valută a economiilor.

Aceasta este însă o decizie individuală pe care și-o asumă fiecare.

Această prezentare nu se vrea un sfat ci un model de analiză. Chiar un sfat fiind acesta poate fi urmat sau nu, în funcție de situația particulară a fiecărui investitor individual.

ing. Claudiu ROȘCULEȚ

1 Decembrie 1918 — Ziua Marii Uniri

(urmărește din pag. 1)

rarea adunării de la Alba Iulia.

Patrioți și oameni politici ca prof. Al. Lepădatu, prof. G. Moroianu, prof. N. Colceag, preot N. Popescu, preot Verzea, Sasu, Găitan, Butu, tineri intelectuali V. Jinga, G. Dragoș și mulți, mulți alții, au reprezentat cu cinste idealurile și năzuințele plăurilor Săcelene.

Nenumărate familii din Săcelele Brașovului au trimis adezuni la Programul Consiliului Național Român și toti Româniile de aici și de pretutindeni, au trăit cu evlavie și credință în Dumnezeu, orele și ziua cea mare de unire a tuturor românilor.

Reținem că evenimentul Unirii provinciilor românești cu patria mamă s-a înfăptuit în anul 1918,

anul ce marca victoria alianțelor (din care a făcut parte și România) în urma primului război mondial 1914-1918.

După primul război mondial au urmat tratatele de pace.

Astfel tratatul de la Paris (octombrie 1920) a recunoscut alipirea Basarabiei la România.

Tratatul de la Saint Germain a recunoscut alipirea Bucovinei la patria mamă, iar tratatul de la Trianon (4 nov. 1920) a recunoscut integrarea Transilvaniei dimpreună cu Banatul, Crișana și Maramureș la România.

Venim și precizăm că aceste tratate nu au constituit decizii postbelice de acordare a unor teritorii vremelnic ocupate, ci o confirmare a hotărârilor luate de adunările plebiscitare de autodenominare ale provinciilor des-

prinse din trupul țării noastre în decursul vremii prin vitregia împrejurărilor.

Flacăra Unirii a luminat și valoarea de-a pururi inimile tuturor românilor. De acum România de peste munci vor avea posibilitatea să păstreze o mai strânsă legătură cu țara, să desfășoare activități menite să promoveze idealurile naționale, să fie mândri că-s români.

Carpații care până la unire constituiau frontieră dintre provincii surori, acum devin coloana vertebrală a întregului popor român.

Pentru săceleni trecătorile Brașovă, Predeluț și Predeal nu mai sunt puncte de graniță, ci puncte de legătură dintre cei de aici și cei de dincolo.

Văile râurilor Târlungul, Dof-

tana, Gârcin și Timiș vor constitui de acum căi de acces către patria mamă.

Mocanii săceleni au de acum posibilitatea să-și aducă turmele și-n munți ce străjuiesc Țara Bârsei, iar fiile lor vor avea posibilitatea să urmeze cursurile școlilor și facultăților în limba vorbită — limba română.

Sărbătorile creștinești și naționale, portul și obiceiurile se vor putea manifesta și păstra fără teama puterii de ocupație.

De acum săcelenii nu vor mai duce în țară jalea și dorul, ci bucuria înfrățirii.

Ea, Unirea de la 1 Decembrie 1918 a consfințit vechimea de milenii a Românilor în Ardeal, latinitatea poporului nostru, precum și recunoașterea că tot ce-i românesc nu pierde...

Generația Tânără în fața noii agresiuni

Seriam în numărul trecut despre agresiunile îndreptate împotriva generației tinere. Deoarece subiectul a suscitat interes, voi dezvolta această problematică în cele ce urmează. Vreau să precizez încă de la început că ecuația agresiunii nu mai poate fi înțeleasă doar ca agresiune armată, ci într-o accepțiune mult mai amplă, încorporând agresiunile culturale, religioase, economice, politice sau psihologice.

Este clar că astăzi suntem martorii unui „război logistic” împotriva firii și sufletului românesc, dus prin intermediu unor corporații, organizații oculte, religii, neo-imperii. Unul din marii noștri profesori, sociologul Ilie Bădescu, analizând acest fenomen, a definit ceea ce constituie „arma logistică generalizată” cu care este agresat poporul român, menționând că arma logistică vizează spulberarea rezistenței unui popor întreg fără atacul armelor, fără gloanțe, prin atacul instituțiilor, simbolurilor, vizionilor, religiei, mitologiei, felului de a fi al unui popor în întregul său. Este atacat astfel „sufletul colectiv” al poporului și ii sunt anihilate legăturile sufletești, morale, intelectuale, instituționale. I se destramă ființa.

Acestui mod de agresiune directă îi sunt expuși în principal tinerii, aflați în plin proces de formare a personalității. Este pentru a treia oară când scriu în paginile acestei reviste despre generația Tânără. S-ar putea să pară o obsesie. Dar trebuie să conștientizăm că toții că lupta cea mare se dă pentru căștigarea acestei generații. Ori această generație se va înscrie pe linia neamului, păstrându-și tradițiile și promovându-și valoarele, ori va ceda promisiunilor nouului Cosmopolis, putând periclitata existența Neamului Românesc.

In ceea ce mă privește, cred că generația Tânără își va conștientiza misiunea sa, aceea de a crea „un stat de cultură la guile Dunării”, așa cum spunea Eminescu.

Este însă absolut necesar să fie cunoscute modalitățile prin care

dirijorii acestui „război logistic” urmăresc deturnarea misiunii noii generații, aruncând-o și risipind-o în dispute sterile. Factorul vital îl constituie aspectul psihologic al războiului.

Directorul Institutului de Medicină Clinică și Experimentală din Novosibirsk, Vlast Kaznacuv, declară în 1990 că „războiul psihic este mult mai temut decât orice altă formă de război” arătând că „arma psihică poate acționa asupra dezvoltării copiilor, poate transforma ființele umane în debili mintali, poate lichida capacitatea de luptă a armelor, poate deregla sistemele informatiche și paraliza populației întregi”.

Un mijloc esențial al agresiunii asupra psihicului îl constituie mass-media. Într-un studiu, conducătorul Institutului Francez de Studii Strategice, generalul Andrei Beaufre, demonstrează cum acțiunea mijloacelor mass-media în interiorul statului – înță, conjugată cu „manevrarea exterioră”, a opiniei publice mondiale, pot produce efecte de demoralizare și anxietate. Mass-media românească ne arată cum se poate produce descurajarea morală a unei națiuni prin inocularea sistematică a unor mesaje defetiste. Ne-am oprit la mass-media pentru că este exemplul cel mai la îndemână care poate fi supus analizei.

In ciuda acestui efect pervers al mass-media, ca să nu mai pomenim de tehniciile specializate ale manipulării, experiențelor extra-senzoriale, lucrării asupra subconștientului prin procedee subliniate să.

Crina PALAS

CUVINTE ȘI EXPRESII INCORECT FOLosite

Foarte multe dintre greșelile de limbă au la bază tendința de folosire a unor termeni mai pretențioși sau care i se par vorbitorului pretențioși. La cuvintele tradiționale învățate în copilărie și întâlnite la tot pasul, în lecturi și chiar în conversații, greșelile sunt relativ rare.

„Servicii o cafea?” ești întrebăt de către amabilă gazdă și de aici începe confuzia, pentru că „a servi” înseamnă a îndeplini anumite funcții, însărcinări, datorii față de cineva, a face un serviciu: a pune, a aduce la masă mâncare, a da să mănânce etc. (DEX). Persoana în cauză confundă „a servi” cu „a se servi”. Pentru foarte mulți „a servi” este sinonim cu „a mânca”. Greșit! Când ești întrebăt „mai serviți?”, te simți parcă obligat să iezi platoul, paharele, ceștile și să oferi mâncare și băutură celorlați. Acad. Al. Graur povestește că, fiind la restaurant, a întrebăt dacă nu vine nimeni să ia comanda și i s-a răspuns „ospătarul servește”, cu sensul că ospătarul nu e prezent pentru că mânâncă. S-a ajuns să se zică „mersi, nu servesc”, pentru „mulțumesc, nu mânâncă”. E bine să fim atenți pentru că formula greșită e prea des folosită, vorbitorii crezând că se exprimă „mai ales”. Tot din dorința de a vorbi „altfel”, am auzit expresia „consumați brânză?”, tot cu sensul de „a mânca”. Si ce frumos și simplu este să vorbim normal.

Mari ravagii face actualmente sufîxul de origine latină **iv**, adăugat la teme participiale. Unora li se pare că e foarte distins să folosești cuvinte formate cu acest sufix chiar dacă nu cunosc valoarea reală a rădăcinii la care îl atașeză. În mod greșit apare „**lucrativ**” cu sensul de „unde se lucrează”, când de fapt înseamnă „care aduce căștig, profitabil, rentabil”. „Lucrum” în latină înseamnă „căștig”, nu aşa cum cred unii „mun-

că”, de aceea e corect să spunem „profesiune lucrativă” și nu „atelier lucrativ” (pe care clienții ar trebui să-l evite, ca să nu fie despăiați).

La fel „a privatiza” care înseamnă „a trece în proprietate particulară o întreprindere de stat”. Este greșit deci să spunem „Ionescu s-a privatizat”, ci „o întreprindere oarecare (fostă de stat) s-a privatizat”. Am auzit despre un om întreprinzător în domeniul privat că ar fi „un tip privativ”, dar „privativ” înseamnă „care lipsesc te pe cineva de ceva”.

Confuzii se fac și între „speculant” și „speculator”. E adevărat că ambele cuvinte pornesc de la lat. „speculator” = „a pândi” și cu sensul de „a privi”. Dacă „speculant” pornind de la ideea de „a pândi pentru a obține căștiguri ilicită”, desemnează pe cineva certat cu legea, „speculator” înseamnă „abstract, nelegat de nici un fel de tactică”, termen legat mai mult de cercetarea științifică. Tot așa unii cred că „discursiv” înseamnă „prin discursuri”, când de fapt sensul este „care trece de la o idee la alta”, de la o etapă la alta a raionamentului.

Vănd în vedere multele greșeli de limbă din ultimul timp, acad. Ion Coteanu a construit o frază în care întâlnim mulți termeni neologici folosiți prea des sau în mod greșit, avertizând asupra pericolului care paște limbă prin „limbaj pretențios”; „N-am dispus de un timp permisiv spre a demara travaliul prin care să decelăm blocajul decizional și prin jocul observației din tranzienta actuală să antrenăm, să implementăm și apoi să derulăm vizavi de dumneavoastră întreaga problemă a decelării tuturor ansamblurilor lexicale cantitative ale limbii române”. Vorba Domniei — sale: „trag nădejde că nu vom ajunge să vorbim sau să scriem așa”.

prof. Ilie CUJBA

Recent, am citit un articol, care, cred eu, trebuie menționat datorită problemei grave ce ridică.

Un canibal chinez, făcându-și studiile la Paris, își devorează cu „delicatețe” prietena. Va fi arestat, considerat nebun și trimis în țara de bastină, unde își va continua „opera”, nu numai prin fapte, ci și în scris. Romanele sale, în care sunt descrise momentele de cruzime, de canibalism, sunt vândute într-un număr rar întâlnit. Ce problemă ridică această scurtă relatare? Se poate ușor desifra. Un canibal scriitor foarte cunoscut, e mai puțin grav. Mult mai înfricoșătoare este aderența publicului la acest gen de romane.

Szabo Bianca și Fazekaș Emanuela
elevă clasa a XII-a,
Liceul Electroprecizia
Articol preluat din revista
Liceului EP
Pauza Mare nr. 3

Poluarea prin lectură

(SUBCULTURA BEST-SELLERS-URILOR)

tr-un magazin cu produse cosmetice, cărțile stau drept mărturie afirmației de mai sus, căci de, românul este un mare cititor. Si cum să nu te atragă copertile strălucitoare mai să-ți ia ochii și să-ți fure mințiile cu trupuri seducătoare, cu ochi provocatori, cu titluri incitante și cu scriitoare renomată. Căci doar ne aflăm în „noua lume a femeii”. Cum? Doar bărbații cu inteligență? Să lăsăm sexului frumos să-și etaleze talentele. Fiecare cum poate. Si cum să nu rânești la atâtea valori bestseller, cum să nu îți îmbogățești cunoștințele și experiențele Sandrei Brown sau cele ale Barbarei Cartland.

Cu mult mai interesant este modul de prezentare al cărților. La loc de frunte în ierarhia rafturilor, românul best-seller, întâmplări ne-maișomente, un raft mai jos,

diferite dicționare, ale căror autori, însemnată minuscul pe cea de-a doua pagină, zac în uitare. Căci cine mai are nevoie de doctori, filozofi, gânditori ori profesori. Mirare!... Pe alt raft, alte titluri, alte sortimente; romane SF, polițiste, siropoase, ici colo căte un Cioran sau un Eliade. Dar raftul de sus este cel mai solicitat.

Lăsând ironia deoparte, am să încerc în câteva cuvinte, să prezint grava problemă a cărților.

Conform dicționarului limbii române, „carte” reprezintă o scriere tipărită, legată sau broșată în volum, învățătură, știință. Cu regret constat că „definiția” a luat-o pe altă cale, astăzi cărțile comerciale putând fi găsite în cantități înfricoșătoare, și ceea ce este și mai grav cu un mare interes la publicul cititor.

CULTURĂ CULTURĂ CULTURĂ CULTURA CULTURA CULTURA

Fastul cel mai mare la români îl cunoaște sărbătorirea Nașterii Domnului, Crăciunul, cuvânt provenit cel mai sigur din lat. „*dies Creationis Dei*“ = ziua Nașterii Domnului, în care „*Creationis*“ se transformă în românescul „Crăciun“ (Al. Rosetti). Obișnuit este că această zi care a marcat întreaga lume creștină și nu numai, zi ce anunță o nouă Viață omenească să fie serbată prin colinde. Colindul sau colinda, cuvânt provenit din lat. „*calendae (Kalendae)*“, este o manifestare a bucuriei, a credinței în Mântuitor, fiind în același timp, o urare de sănătate și felicire adresată familiilor colindate. Colindătorii sunt, de obicei, copii. Ei pornesc cu Moș Ajunul, anunțând Ziua Crăciunului. Se începe cu „Bună dimineață la Moș Ajun“, „Ziorel de ziua“, apoi se continuă cu „Bună seara Moș Ajun“. „Floarele dalbe“, „Moș Crăciun“, „Steaua“ și atâtea altele. Des întâlnitul refren „Lerui doamne, ler“ are tot semnificație creștină, provenind din lat. „(Ha)llelu iah, Domine“ = lăudați pe Domnul.

Melodiile sunt variate și attestă bogăția folclorică a românilor. În zone cu puternică tradiție folclorică, precum nordul Moldovei și al Transilvaniei sau Făgărașul și Sibiul, colindele sunt presărate de pregătiri deosebite, cum ar fi ceata flăcărilor din sat. Aceștia se strâng cu mult timp înainte, ca o perioadă de purificare, pentru a fi curați la colindat. Primirea colindătorilor și urarea constituie o bucurie pentru fiecare familie. Colindătorii erau „omeniți“ de către gazde. Dacă ceata era așezată la masă, copiii li se dădeau nuci, mere, covrigi, acum de obicei, bani. Fiind un moment de bucurie și veselie, multe din colindele copiilor se încheie cu o glumă: „Dati-ne un covrig / Că murim de frig“ etc.

Împodobirea bradului în seara de Crăciun, cu tot ceremonialul, este un prilej de bucu-

Colindele la români

Încă din cele mai vechi timpuri oamenii au simțit nevoia să marcheze momentele importante ale anului prin sărbători fastuoase, urări, petreceri.

rie pentru fiecare creștin. Sub bradul bogat ornat se pun cadourile pentru fiecare membru al familiei, precum și pentru eventualii invitați.

Există, acum numai în anumite zone folclorice și teatru popular creștin. Se merge cu „Nașterea“ sau Vicleimul, prin care se imaginează Nașterea Domnului, având ca personaje pe Fecioara Maria, Iosif, magii, păstorii. De asemenea, se merge cu „Irozii“. Este un spectacol fascinant în care, îmbrăcați în costume de epocă, apar pe de o parte, Fecioara Maria, Iosif, Mântuitorul — copil, păstori, târgoviți, iar pe de altă parte Irod împărat, alături de ostașii săi care caută să-l răpună pe Iisus. După un interesant schimb de replici și o scurtă luptă, soldații lui Irod sunt învinși și Mântuitorul salvat. Colindele, ca și teatrul religios sunt pătrunse de un adânc fior.

Nenumărate sunt obiceiurile și de Anul Nou. Încă din vechime, popoarele serbau trecerea de la anul vechi la cel nou. Studiind mersul soarelui, al lunii și al stelelor, babiloniștii au ajuns să cunoască foarte devreme calendarul, potrivind socoteala timpului după soare cu cea după lună. Calendarul lunar era împărțit astfel în douăsprezece părți. La ei anul nou a început mai întâi toamna, apoi primăvara. La români, ca la multe alte popoare antice, anul nou începea la 1 martie, o dată cu reinvierea naturii, și se termina la 23 februarie. Abia în anul 153 î.Chr. se fixea la Roma oficial data anului nou la 1 ianuarie, o dată cu intrarea în funcție a noilor consuli, când aveau loc mari festivități. În anul 46 î.Chr., Iuliu Cezar introduce calendarul

pe care-l folosim și noi astăzi, în formă modificată pe Papa Grigore XIII la 1582. Imperiul bizantin, menținând obiceiul oriental, împarte anul în două, sărbătorind anul nou la 1 martie și la 1 septembrie. La ruși, până în sec. al XIII-lea începea la 1 martie. În Europa occidentală oficial anul nou se introduce la 1 ianuarie, abia la 1691, iar la noi abia în 1701.

Se pare că noi am păstrat în Ziua Dochiei și în Zilele Babelor de la începutul lunii martie urmele începerii anului nou primăvara.

Plugușorul sau urarea cu plugul își are originea în timpuri străvechi, când anul nou începea o dată cu primăvara, cu aratul pământului, cu primele flori dalbe de măr. Avem de-a face cu o manifestare folclorică complexă, menită să aducă belșug în agricultură, fericire și sănătate în case. Este o poveste a muncii câmpului, începând cu alegera locului, continuând cu aratul, semănătul, seceratul, măcinatul grâului, terminându-se cu coacerea păinii. Ca personaje apar Traian împăratul și Dochiana cea frumoasă, aluzie evidentă la originea noastră. În trecut ceata de urători era formată din doi până la douăzeci de flăcăi sau bărbăți însurați de curând. Plugul era un plug adevarat, frumos împodobit cu crengi de brad și cu panglici, mai nou cu hârtie colorată, tras de patru sau doi boi, de asemenea împodobit cu panglici sau batiste lucrate în stil popular, cu tâlangi și clopoței. Înainte chiar se trăgea o brazdă adâncă în curtea gospodarului urat. Mai nou se răspândește plugul în miniatură purtat pe brațe de cel care urează, din vechea re-

cuzită rămânând tâlangile, clopoțeii și biciul cu care se îndemnau boii la arat. Mugetul animalelor este redat de „buhai“, un vas de lemn de formă unei putinici, cu fundul acoperit de piele de capră sau de oaie, prin mijlocul piei trece o șuviță de păr de cal, șuviță care trasă cu degetele de un Tânăr scotea un sunet surd. Cu ajutorul clopoțeilor se acompania ritmic recitarea ce povestea cu umor despre prodigioase munci agricole al căror rod este fabulos. Din păcate, astăzi, mai ales la orașe, întâlnim urarea cu versuri penibile, contrăfăcute, însoțite de pocnitori sau petarde, încât aşa-zisii urători seamănă mai degrabă cu o ceată de războinici, astfel că, în loc să producă plăcere gazdelor, deranjează.

In dimineața zilei, de Anul Nou se merge cu „semănatul“ mai ales copiii, care aruncă un pumn de boabe de grâu cu urarea de sănătate, fericire și fertilitate. Cei mai mici copii umblă cu sorcova, un bețigaș frumos împodobit cu flori de hârtie colorată, simbolizând crenguță înflorită. Este prima urare de sănătate din nou an.

Măștile apărău în cortegiul jocurilor de Anul Nou, grupate divers în diferite regiuni ale țării. Sunt străvechi forme de teatru popular. Cele mai cunoscute sunt turca, bourița sau cerbul în Transilvania, capra în Moldova și brezaia în Moldova, toate având ca recuzită centrală capul de animal cu cioc clămpănit făcut din lemn și însoțitorii cu măști de moșnegi. Urarea sau colindul, ca și dansul animalului, erau însoțite de muzică de fluier, cimpoi sau viori.

Desigur că obiceiurile de Crăciun și de Anul Nou sunt mai multe, varietatea acestora fiind un argument al bogăției folclorului nostru. Formele de manifestare suferă ușoare modificări, iar păstrarea lor dovedește faptul că sărbătorile sunt prilejuri de trăire spirituală.

PLAIURI SÄCELENE

Sărbătorile creștinești au constituit la noi la Săcele îndeobște prilej de rugă, de curățenie sufletească și trupească, prilej de meditație și ploșenie.

Educați mai întâi în familie, copiii primeau și aveau certitudinea că ei astăzi primesc jaloane pentru confruntarea cu tot ce se poate și este posibil să ne ofere viață.

Credința, credința în bunul Dumnezeu, credința că acolo, aproape și oriunde există o forță care guvernează, care separă binele de rău, a fost și va rămâne cheia de boltă, balsamul atât de necesar individului și societății de ansamblu.

Din sărbătorile creștinești de pe parcursul unui an dorim să ne oprim acum în acest anotimp lă sărbătoarea ce marchează Nașterea Domnului Iisus Hristos.

La noi la Săcele, la străbunii și părinții noștri, la generațiile de copii, adolescenți și vârstnici, ca de altfel la tot creștinul, Nașterea Domnului era așteptată de toată suflarea cu evlavie și emoție. Pregătirile se făceau încă de la lăsatul de sec când noi copiii eram învățați și educați să postim prima și ultima săptămână din post, știut fiind că mamele noastre posteau pe întregul interval de timp — 6 săptămâni.

Să ne îndreptăm acum atenția la pregătirile ce se făceau atunci în săptămâna mare. Porcul se tăia în genere marțea, de către nenea Niță Mosoc și părălitul porcului se făcea cu paie de grâu. Pentru noi copiii tăiatul porcului constituia o bucurie ce n-am uitat-o niciodată la vîrsta a treia.

Crăciunul la

Urma de regulă coptul păinii și al cozonacilor în genere — Joia înainte de Crăciun.

În ajunul Crăciunului mamele noastre pregăteau sarmalele și coaceau gogoșile.

Seara, seara de Crăciun pe care am trăit-o și o trăim, era aşteptată mai ales de copii cu emoție. Se grupau câte doi, trei și pleau să colindă.

Printre troiene, grupuri de copii treceau din poartă în poartă și veseau Nașterea lui Isus. Cu toții țineau să colindă casa prof. Colceag unde găseam gazda în pragul ușii la o masă primind și răsuflare de către oameni care să sărbătoresc Crăciunul. În final plecam de la bunul și marele prof. Colceag cu câte doi sau trei lei deoarece fiecare din noi ne schimbam căciulile și repetam de două sau trei ori colinda.

Ne intorceam prin nămeți acasă nu prea târziu — unde mama ne aștepta cu căldura specifică de mamă. Întreaga casă încălzită, iar camera de zi care era și bucătărie ne aștepta cu miroslul de sarmale care încă mai clocoteau și platourile de gogoși. După

CULTURA CULTURA CULTURA CULTURA CULTURA CULTURA

Sărbătorim și-n acest an Nașterea Domnului, cu bucurie și cu noi nădejdi de mai bine, pentru noi și pentru cei dragi ai noștri, dorind înnoirea lumii prin întru-parea pe pământ a Fiului lui Dumnezeu.

Biserica ne cheamă ca, prin amintirea Nașterii, Domnului nostru Iisus Hristos, să ne reînnoim și noi sufletește, să ne bucurăm și să ne întărim în credință, în nădejde și în dragoste creștină.

O dată cu sărbătoarea Nașterii Domnului, ne pătrund în case și în suflet, sfinte colinde, ce vin din adânc de istorie creștină românească.

„Din an în an sosesc mereu, la geam, cu Moș Ajun“ — colindători care ne amintesc, ne împrospătează cunoștințele cu privire la istoria măntuirii omului, purtându-ne din nou și din nou, prin glasuri melodică de copii, spre copilăria noastră, spre copilăria pruncului Iisus, cu amintiri ce ne înduiosează până la lacrimi, amintindu-ne de tinerețea noastră, de zilele când și noi — copii curați — cu sufletele înăltate spre Dumnezeu, văteam nașterea Domnului pe la casele creștinilor, care ne primeau cu bucurie, la rândul lor amintindu-și și ei de trecute vremi când perpetuau tradiția străbună, această comoară străveche, parte din ființa neamului nostru.

Din totdeauna români au avut și au sentimentul sărbătoririi. E component al spiritualității noastre românești. Primirea colindătorilor, face parte din spiritualitatea poporului nostru. Toate tradițiile noastre se transmit mai departe prin copii. De aceea

să fim atenți la copiii noștri, la felul cum păstrăm și cum transmitem mai departe valorile noastre culturale religioase, fiindcă acestea au ținut și în ființa națională a neamului nostru.

Pilonii săcășetăii sunt Biserica și Școala. Să nu lăsăm însă toate acestea numai în seama acestor doi factori, ci fiecare familie, care simte românește, să se implice și în educația moral-religioasă a copiilor săi, în spirit românesc și creștinesc, în spiritul străbunilor noștri, care au știut să păstreze și să transmită mai departe în-

Hristos se naște, Măriți-l!

„Mărire intru cei de sus lui Dumnezeu,
Pe pământ pace,
Între oameni bunăvoie“

(Luca II, 14)

treg ansamblul de datini și rânduieri românești și creștinești. Copilul nu e numai al tău, ci și al lui Dumnezeu. Pregătește-l creștinește. Fă-l să cunoască și pe Dumnezeu ca Tată al său.

Primim și-n acest an Nașterea Domnului, și prin colindătorii ce vin, iar și iar, spre a ne aduce vestea cea bună, că Dumnezeu a coborât din nou printre noi. Ne emoționăm la auzul sfintelor colinde și ne întrebăm poate, cine le-a alcătuit, cine a scris cuvintele, cine le-a compus melodiile, când au fost cântate prima oară și de către cine, când s-au născut și cine le-a cântat întâi.

După cum știm, poporul nostru s-a născut creștin. Noi români nu am fost încreștiinați la o dată oarecare, cum s-a întâmplat cu vecinii noștri, începând cu secolele VIII, IX și X. Noi români suntem singurul popor din lume care s-a născut creștin. La noi a venit creștinismul exact în momentul în care ne formam ca popor. Ne-am născut aşadar pe aceste plaiuri străbune: ROMANI, CREȘTINI și ORTODOCSI. Tot de atunci avem și colindele, unele din ele amintind de Traian, unul din străbunii neamului nostru românesc.

Alte colinde amintesc de Sfântul Andrei (în Dobrogea), doveind prin aceasta că Biserica noastră este pe drept cuvânt Biserica apostolică.

Din colinde aflăm toată istoria măntuirii; cine au fost strămoșii Domnului Iisus Hristos, unde s-a născut și când, cine s-a bucurat atunci și cine nu, cine a fost Fecioara Maria și cum a avut loc coborârea Fiului lui Dumnezeu la noi.

Tot din colinde aflăm ce s-a întâmplat la nașterea Sa, despre furia lui Irod, despre venirea magilor, despre fuga în Egipt, despre uciderea pruncilor, despre moartea lui Irod, despre reîntoarcerea Sfintei Familii în Tara Sfântă și despre toate cele-

alte pe care azi le putem citi cu exactitate în Sfânta Scriptură.

Poporul nostru nu a avut de la început literă scrisă din care să afle cele despre Nașterea Domnului. A avut însă colindele care nu au uitat nimic din cele ce trebuiau sătute de tot creștinul. Ele, colindele, sunt primele noastre tratate de Teologie. Le putem numi așa pe drept cuvânt, pentru că sunt pline de date cu privire la Mântuitorul Iisus Hristos, în special cu privire la nașterea lui.

Manuscrisele și apoi cărțile, vor fi ajuns cu greu până pe plaiurile noastre. Dar vesteasă despre nașterea Mântuitorului a ajuns repede și aceasta prin colinde, care cuprind teologia creștină pe înțelesul tuturor. Tocmai de aceea au rămas colindele până azi, multe din ele chiar în forma în care au fost alcătuite, a-jungând până la noi unele cuvinte vechi al căror înțeles doar specialiștii îl mai știu.

Mulți se întrebă și ne întrebă, de ce nu avem cărți, de ce nu avem cuvânt scris, săcărături și sub forma manuscriselor, de ce bisericile noastre din Transilvania vin doar de prin secolul al X-lea. Avem însă urme de biserici din secolul IV, dar nu biserici întregi și se stie și de ce. Este cunoscut faptul că strămoșii noștri au fost nevoiți să îndure nenumărate năvăliri barbare, care au trecut peste noi și ne-au distrus și bisericile și manscricese precum și celelalte valori de artă, de cultură și civilizație autohtonă. Despre aceste valori nu prea avem știri, dar ceva tot avem. Avem colindele care sunt dovezi istorice concrete ale existenței noastre pe aceste meleaguri. Colindele au perpetuat din generație în generație învățătura creștină și au transmis-o în limba română, prin viu grai, și așa au ajuns la noi, iar noi le vom transmite mai departe generațiilor ce vin după noi, spre dăinuirea credinței

străbune și a neamului nostru românesc.

Nașterea Domnului ne aduce-n suflet aşadar, frumusețea și puritatea copilăriei și acele simțăminte care, trăite atunci, lasă urme de neuitat de-a lungul întregii vieți. Simțim cum reîntinerim de fiecare dată când, din an în an Iisus redevine copil și pornește ca de la-nceput pe drumul vieții pământești, luându-ne cu El. Renaștem o dată cu El și creștem o dată cu El. Redevenim curați și buni ca și Sfântul Copil Dumnezeiesc întrupat pentru aceasta: că să ne redea starea de puritate și să ne facă mai buni, să ne spună că este posibil să ne curățăm și după ce ne-am întinat de păcate, că e posibil să sperăm mântuirea și după ce ni se pare că am pierdut orice speranță, că și renașterea noastră e posibilă.

Să primim deci cu suflete deschise și pline de bucurie vesteasă Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos.

Să primim aşadar pe cel dințai și sfânt colindătoros sit din înălțimi de cer, dintre îngeri și astre și să-l lăsăm să ne cânte „colindul sfânt și bun“ în vorbe și melodii cerești și să ne transmită Mesajul pe care Treimea cea Sfântă și Nedespărțită ni l-a destinat ca unora ce suntem permanent în grija Celui ce ne-a zidit.

Să sărbătorim și-n acest an Crăciunul, Anul Nou și Boboteaza, românește și creștinește, cu bucurie, cu nădejdi de mai bine, de bună înțelegere între oameni, să simțim că Mântuitorul Hristos vine printre noi aducându-ne bucurie, pace și liniște, iar între oameni bunăvoie.

„Si-acum te las, fii sănătos / Si vesel de Crăciun, / Dar nu uita; când ești voios / Române să fii bun“. / iar

„Acestă zi preasfințită, / Sărbătoare preamărită, / Noi dorim ca să vă fie / La mulți ani cu bucurie. / S-aveți zilele senine, / Să le petreceți cu bine. / La mulți ani, s-aveți folos / De nașterea lui Hristos“. /

Preot Mircea LEB
Biserica Sf. Adormire — Satulung

Mocanii săceleni

ce efectivul (fără tata) era prezent, mama ne strângea în juru și începea rugăciunea.

Toți erau în genunchi, iar mama cu evlavie grăia pe de rost rugăciunile: Paraclisul Maicii Domnului, Psalmul 50, Tatăl nostru, Împăratul ceresc, Prea Sfânta Treime și multe alte rugăciuni. Cu toții ne închinam și făceam mătănii rugându-ne la bunul Dumnezeu să vină tata.

La o oră uneori târzie auzeam la fereastra corul de colinde al feților de la Biserica veche și de la noi, ce colindă în genere la casele ce aveau fete de seama și teapa lor. Gazdele primeau cu drag grupul de 15—20 colindători considerându-se astfel o cinste. Masa încărcată și vinul pe alese și din belșug onora gazda și mulțimea colindătorilor pentru cinstea de a nu-i ocoli.

Noi cei mici ne pregăteam ghetele pentru a primi de la Moș Crăciun daruri și adormeam cu dorul de tata.

În zori când aşteptarea era la limita ciocănitudinii în poartă

vestea venirea celui drag. Săream din pat prin zăpadă și-i ajutam la coșurile de papură încărcate cu bunătăți. Înghetează sloi tata ne săruta, iar eu cel mai mic îi scoteam bocancii și din bucuria de copil doream să-i sărut picioarele.

În zilele ce urmau până după Sf. Ion programul se rezuma la participarea în grup la ceremoniile religioase după care urma belșugul de dimineață.

Credința în Dumnezeu, cinstirea sărbătorilor religioase, dragostea de familie, nucleul social cel mai de preț, munca, idealurile de prosperitate și bună stare și nu în ultimul rând dorința de integrare în viața Săcelor (rușinea de a nu participa la sărbători) au fost și am dori să credem că mai sunt atribuite ale mocanilor săceleni.

Crăciunul la Săcele a fost și va rămâne sărbătoarea sărbătorilor, trăirea, semnificația colindelor și a obiceiurilor am dori să nădăjduim să reînvie.

Prosperitatea și bucuria fiecaruia dintre noi să nu constituie un vis sau un deziderat, ci o realitate vie.

Credința, bruma de credință a mărețului act de Naștere a lui Iisus să ne călăuzească pasul, gândul și fapta.

prof. V. CARPIN

Poteci de munte în Țara Bârsei spre masivul Ciucas

Soarele nu răsărise încă dar se vedea totuși fărâme de râpi, costișe ca într-o lume de fantasme de insule de zăpadă ce împodobeau crestele ca pentru sărbătoare.

Se vesteau o zi splendidă pentru drumeție, căci zilele caniculare trecuseră de mult, iar cerul senin ne vesteau că soarele acum mai bland ne va măngăia cu razele sale.

Până la poalele muntelui era cale lungă, căci de la ieșirea din Săcele aveam de parcurs 14 km pe drumul național DN 1 A. Deci în pas vioi am pornit spre cabana Babarunca.

După 2 km de marș în fața noastră se deschide panorama lacului de acumulare de pe râul Târlung, întindere de apă ce alimenterăza orașul Săcele și mare parte a municipiului Brașov. În oglinda apei, pădurea ruginie de fag își etalează frumusețea, iar deasupra prin defileul Văii Dracului avem prima panoramă a țelului nostru.

Masivul Ciucas uriaș castel de apă, dar paradoxal atât de sărac în izvoare la suprafață.

Ne continuăm drumul lăsând în urmă Brădetul, apoi podul peste râul Doftana, iar mai târziu cel peste Târlung, amândouă surse principale de alimentare ale lacului de acumulare.

Drumul nostru continuă punctat de curbele ce șerpuiesc continuu printre lazuri și păduri arămii, gătite în haine de toamnă, până la podul Teslei, loc în care începe și traseul propriu-zis.

Părăsim DN 1 A la cca 100 m după pod și urmăm traseul al cărui marcas „cruce roșie“ a fost făcut pentru prima dată încă de la începutul deceniu patru. Aceasta șerpuiște pe limita dintre două generații de păduri, una Tânără iar cealaltă matură ce parcă își unesc destinele deasupra potecii întreruptă rareori de câte o poienită în care mai sclicește bruma la primele raze de soare.

În stânga noastră râul Tesla abia se mai face auzit. În curând, după Poiana Tăiată, la 1085 m depăşim o șa, iar după încă 2 km ajungem la intersecția potecii ce urcă de la cabana Babarunca.

Drumul urmează o culme până la intrarea în Poiana Teslei, unde, în zori, căprioarele pot fi zărite în cîrd căutând rămășițele de iarbă rămase în poiană.

În jurul potecii, mici stânci izolate și mameloane de gresie, parcă ne pregătesc pentru ce va urma.

Ajungem la baza Teslei, un munte ce impresionează prin aspectul său ciudat, parțial împădurit, cu muchii abrupte, pereți verticali de stâncă și pălcuri împădurite cu brad ce adăpostesc cocoșul de munte.

Lăsăm în urmă Muntele Teslei ce sfidează în continuare culmile Ciucășului și Bratocei ce se profilează superb pe fondul cerului azurii.

Străbatem apoi Poiana Teslei în care molizi răzleți cu rădăcinile dezgolite fac poteca să se despletească ocolindu-le și facem un popas după ce am trecut de o stână părăsită și ne-am alimentat cu apă de la ultimul izvor pe care îl întâlnim. După circa 5 minute de mers aflăm un alt traseu ce se intersectează cu al

nostru (marcas bandă albastră) ce coboară pe sub Munțele Dălgihilui către poiana Dălgihilui.

• Piatra Dudului o stâncă izolată de calcar de un alb izbitor, ne îmbie parcă la odihnă sub peretele vertical al acesteia.

Drumul nostru coboară la cel mai jos punct ce desparte Valea Babaruncii și cea a Dălgihilui, numit Șaua Teslei, ca apoi imediat să înceapă să urce o coastă abruptă în care brazii seculari parcă au forat cu rădăcinile lor în conglomeratul dur ca să se poată fixa mai bine. În stânga și în dreapta potecii acum apar tot mai des stânci golașe și grohotișuri ce se rostogolesc cu ușurință la fiecare pas.

Sunt inconjurăți de-a lungul drumului de pereți impunători și colții prăpăstoși și ascuțiti cu nume bizare, dar sugestive: „Moșul cu oile“, „Rilu“, „Turnul Goliat“, „Capul de Dac“. Dacă părăsim pentru puțin poteca marcată de pe culmea din partea stângă putem admira în toată măreția lui Abruptul Ciucășului, impunătoare cetate de conglomerat în care vântul a creat adevărate opere de artă ce pot da frâu liber imaginației numind minunatele stânci ce alcătuiesc cele patru lanțuri principale, fragmentate de treicatori și săritori de netrecut ce reprezintă împărăția caprei negre și a florii de colț.

Ajungem în Șaua Tigăilor, punct de răscrucie al majorității traseelor turistice din masivul Ciucas, dar și al vânturilor ce bântuie micul platou la 1745 m.

La stânga se înalță impunător Vârful Ciucas cu înălțimea de 1954 m. Aflat la 45 de minute de drum. Mai departe drumul traversează vâlcelele de origine ale părăului Tigăilor, pe sub peretele de stâncării până la un pinten de unde poteca trece pe sub abruptul Tigăilor ca apoi, să traversăm muntele Chirușca pe pajiștea acestuia punctată de stânci ce parcă răsar din păsune, ca apoi trecând pe lângă stația Meteo și un micuț tău de munte să ajungem la Cabana Ciucas aflată la 1595 m înălțime.

După un binemeritat popas la cabană pornim din nou la drum de data aceasta spre cabana Muntele Roșu aflată la 1270 m deci la numai 300 m diferență de nivel.

Traseul este relativ ușor și se parurge într-o oră, maxim o oră și jumătate, deci părăsim la scurt timp platoul pe care se află cabana și coborâm în valea Părăului Berii, după ce am trecut de fântâna Ion Nicolae unde ne potolim setea după atâtea ore de mars.

Urcăm apoi în pădurea de sud-vest a Muntelui Roșu punctată de luminișuri, până când în sfârșit poteca iese în poiana mare chiar deasupra cabanei Muntele Roșu, care acum ne oferă posibilitatea unei mese calde binemeritate și chiar a obținerii unei camere confortabile pentru noapte sau a unei căsuțe în camping.

Înțoarcerea acasă este de acum o problemă doar de timp datorită lungimii drumului asfaltat dar mașini mai circulă destul de des aşa că „Noroc la ocazii“ și „Înțoarcere grabnică“.

Sing. Marius SĂRBÚ

Peste munti spre țară

N. IORGA: „Temeiul nostru nezguduit în unitatea de nezdruncinat a neamului să în comunitatea de viață dintre România din toate provinciile, în dreptul nostru istoric, care n-a fost întrerupt un moment și să chiar în necesitatea de ordin european a prezentei drapelului românesc pe amândouă culmile Carpaților“.

AL. VLAHUȚĂ: „Îi trebuie neamului acestuia o generație care să se jertfească, o generație de viteji și de patrioți, până la moarte“.

statui generatoare de energie patriotică, prin gândirea și suferința lor.

Unirea tuturor românilor în cadrul același hotar, pe care-l avuseseră și strămoșii noștri Daci, devenise un ideal sfânt, sensul vieții acestui tineret.

Și astfel ca în toată suflarea românească din Transilvania și mulți dintre absolvenții liceului Andrei Șaguna și a școlii superioare comerciale din Brașov, au ales și ei calea riscantă a trecerii frauduloase a graniței peste munte, în Țară. În primul rând astfel se impotriveau să se înroleze în armata Austro-ungară urmând să lupte chiar împotriva idealurilor lor.

În al doilea rând fiind în Țară, în momentul intrării României în război aveau posibilitatea să se înroleze imediat în armata română.

Fiindcă am ales și eu calea trecerii munților știa foarte bine cu cât discernământ m-am hotărât.

Trecerea „frauduloasă“ a graniței pentru un Tânăr chemat deja la „asentare“ (în armată) constituia un risc foarte mare deoarece descoperirea intenției se putea pedepsi ca act de trădare.

În avantajul nostru al Săcelenilor era faptul că din punct de vedere geografic, tot teritoriul străbătut era foarte bine cunoscut de ciobani. În perioada aceea ei aflaseră și rostul poterelor ungurești. Si astfel mi-am pregătit în mod minuțios un plan de acțiună care presupunea:

— Alegrea unei călăuze, om de încredere,

— Procurarea de străie ciobănești,

— Merinde de drum.

Bani românești aveam să primesc de la tata care se afla la stâna din Mușita, de cealaltă parte a munților.

Călăuză avea să-mi fie Moș Ion Orjan zis Strâmbu, baci în Munțele Prișcu și care-l avea târlaș pe neica Neculai Clinciu-Baldăr. I

se spunea Strâmbu fiindcă era adus de un picior dar pentru aceasta, la cei 70 ani ai lui, mergea întins la drum ca un „ficio“.

Când am fost gata îmbrăcat cu străiele ciobănești a sosit și sfâșietoarea clipă a despărțirii de mama. Eram de acum bărbat și plecam departe, într-o misiune mare, care putea fi înțeleasă chiar ca sensul vieții mele. Mi-a fost tare greu ca să mă rup de mama, care sub lacrimile durerii ei se gândeau că s-ar putea să nu mai mă vadă. Mi-a pus o icoană mică de lemn la gât, pe care o pregătise cu grija, mi-a făcut semnul crucii și între suspine m-a sărutat și mi-a spus: „Dumnezeu să mi te aibă în grije“. I-am sărutat mâna și înghițindu-mi plânsul am tăsnit pe poartă urmat de Moș Ion Strâmbu. Era o seară de vară a anului 1914. Pentru a înălțatura bănuielile am luat-o în jos ca și când am fi săteni oarecare plecați spre tramvaiul de Brașov.

Am traversat Grădina Domnească (azi cartierul Electroprecizia) și apoi întrând pe câmp am cotit-o pe firul Târlungului în sus. Am ieșit tocmai după țigănia din Gârcin și ne-am aliniaț pe liziera pădurii. Si aşa am depășit și vama ungurească ajungând la marginea vestică a Poienii Șanțului.

(Va urma)

ing. Gelu GOLOGAN

Autorul: „Închin aceste rânduri acelor mulți Transilvăneni, cei mai vredni din generația mea, care trecând munții ca și mine nu s-au mai întors acasă, căci au căzut jertfă pentru un ideal.

Generația visată de Al. Vlahuță a fost să fie cea care a trăit și a participat la războiul de întregire din 1916–1918, adică chiar generația noastră.

Prin declararea războiului dintre statele vest europene, în 1914, mulți tineri Transilvăneni, unii încă pe băncile școlii, se hotărâseră, înfruntând orice risc, să treacă munții dincolo în Țară, în ideea participării, în rândurile armatei române, la războiul care era inevitabil și pentru România.

Principiul autodeterminării popoarelor, notă predominantă a politicii internaționale, își făcea loc tot mai adânc în conștiința oamenilor.

Voința popoarelor oprimate din Austro-Ungaria și din Germania, trezite la conștiință națională, era aceea de liberalizare totală.

Războiul a fost singura cale aleasă de mariile puteri pentru a încerca o ultimă salvare pentru ele.

Pentru tineretul român transilvănean, educat în familie și în școli, în ideea dezrobirii și unității românești, sosise marea clipă.

Horia, Mihai Viteazul, Simion Bărnuțiu și Avram Iancu erau

• dorință legitimă a săcelenilor:

În conducerea orașului, oameni destoinici și onesti

— Interviu cu dl. primar VASILE LAȚA — (2)

Rep.: — Cum a acționat primăria în mod concret pentru a urmări forțele localității în vederea accentuării procesului de modernizare a orașului?

V.L.: — Pornind de la asemenea gânduri, împreună cu consilierii și colaboratorii, atent la sugestile și judecările critice ale multor cetățeni, am trecut la alegerea unei căi strategice pentru a moderniza orașul. Am chibzuit cu atenție care sunt prioritățile pentru a ridica orașul din starea în care se află și evident, am ales pârghiile concrete pentru realizarea lor. Atitudinea de expectativă, cu brațele încrucișate, în fața obstacolelor, ori cea de opozitie cu orice preț și în orice situație, nu repară și nu clădește nimic. Numai atitudinea angajantă, responsabilă, precedată de judecată și inițiativă năstoare poate sparge obstacolele inerției pentru a face loc faptelor folositoare. Bazându-ne activitatea pe asemenea judecăți ne-am concentrat eforturile spre perfecționarea și modernizarea activității în primărie. Am considerat că ordinea, disciplina, inclusiv ținuta îngrijită și stilul de muncă din primărie și al oamenilor care o deservesc, trebuie să impună autoritatea și respectul instituției, prin respect și înaltă moralitate față de public. Se afirmă justificat despre unii conducători că „din cauza pădurii, a tufului, nu văd capacii“, adică nu sesizează ce este mai important, se pierd în treburi mărunte, nesemnificate, nu văd problemele capitale. Noi am selectat problemele absolut vitale pentru oraș, căutând astfel să asigurăm oamenilor cel puțin un confort.

Astfel, am prins momentul posibilității introducerii gazului metan pe tot cuprinsul localității. Confortul adus de această acțiune nu mai necesită justificări: căldură, igienă, comoditate, ecologizarea zonei și ocrotirea pădurii. Îmbunătățirea sistemului local de alimentare cu apă potabilă și menajeră. Prin reamenajări la captările existente pe Valea Gârciului, în zona Baciu s.a. Proiectarea și începerea unor lucrări de canalizare, refacerea colectorului de canalizare din zona de subtraversare a Timișului, reparări, consolidări, lucrări de corectare a torenților și de prevenire a distrugerilor provocate de torenți. Extinderea rețelei de străzi și trotuare modernizate cu îmbrăcămintă asfaltică și rezistență la torenți, corectarea și lărgirea arterei principale de circulație pe o lungime de peste 5 km. Lucrarea presupune intervenții de modernizare a trotuarelor, de înfrumusețare prin plantări de pomi ornamentali și aranjamente floricoale. Îmbunătățirea

condițiilor de muncă în școli și grădinițe. Să nu uităm că aceste instituții sunt frecventate zilnic de un sfert din populația orașului — copii și elevi — de către creștere și dezvoltare nu putem fi indiferenți. N-am neglijat modul de aplicare a Legii Fondului Funciar, îmbunătățirea, dezvoltarea relațiilor de comerț prin încurajarea privatizării, diversificarea serviciilor comerciale, după nevoie cumpărătorilor, extinderea și modernizarea piețelor. În sfârșit — dar nu ultima din preocupările noastre — ne-am propus desfășurarea unei ample și permanente acțiuni de educație a cetățenilor pentru viața urbană, adică de a-i determina să cunoască, să respecte regulile scrise și descrise de conviețuire în oraș. Pentru că orașul presupune o anumită estetică și o anumită sistematizare, pentru a asigura o funcționalitate normală. Civilizația urbană, chiar și sub imperiul bunului simț, nu permite să improvizezi cocina de porci, cotețul de găini, sub balconul sau în apropierea blocului. Nu este cinstit să arunci sobă ori frigiderul — scoase din uz — direct în canalul de colectare al apelor torente, pentru că acolo se încarcă cu alte aluvioni formând baraje în calea apelor, determinându-le să-și iasă din matcă și să distrugă tot ce întâlnesc în cale. N-am omis din preocupări nici viața așezămintelor cultural-educative pentru tineret, a cultelor. Săcelele este bântuit că și alte localități de liberalism și anarchia post-decembristă, considerate de unii drept componente ale democrației. Paza și apărarea ordinii de drept, lupta împotriva infracționalității și a criminalității ne preocupă permanent. Sigur, sunt și alte obiective pe care primăria le-a urmărit până în prezent. Viața, desfășurarea ei, ne confruntă cu cele mai diverse situații, deci ne determină permanent să acționăm în consecință.

Rep.: — Domnule primar aşteptăm de la dvs. sugestii pentru asociația „Izvorul“.

V.L.: — Mai întâi să depună eforturi ca să supraviețuască, să se întărească, pentru a putea cuprinde cât mai multe forțe din Săcele la îndeplinirea obiectivelor sale generoase. Actuala revistă „Plaiuri Săcelene“ poate să devină o publicație cu stabilitate în timp, care să sprijine cu competență profesională dezvoltarea acestei localități. Prin intermediul acestei reviste doresc să-i asigur pe săceleni și pe această cale, că actuala echipă de specialiști ai primăriei nu va precupea nici un efort pentru modernizarea orașului.

prof. A. MOLDOVAN

In memoriam

Corneliu Coposu

A trecut în neființă domnul CORNELIU COPOSU, președintele PNTCD, Senior al demnității și curajului românesc, martir al neamului, model de cinste și probitate morală, simbol al luptei pentru democrație în România.

Dispariția sa este o mare pierdere pentru țară și, raportându-ne la exemplul său de adevărat creștin și mare român să încercăm să fim mai buni, mai curajoși, mai demni, mai blâzni, mai modești, mai uniți, mai dezinteresați, mai credincioși. Să fim cu adevărat buni români!

„PLAIURI SĂCELENE“

MAXIME ȘI CUGETĂRI

de N. IORGĂ

Sufletele tari nu sunt cele răzimate pe multe propte, ci acelea care stau numai pe temelia lor.

Talentul neîntrebuită e un furt.

Pentru fiecare om e un drum către felicitate: acela pe care e chemat să meargă. Cei mai mulți nu-l găsesc niciodată. Cei cuminți încearcă până la moarte. Cei mai prosti se trântesc la pământ și plâng că sunt nerociți.

Veselia omului e ca miroslor florilor: ea nu se finală din sufletele veștede.

Cutare se miră că în codrii dumitale sunt mai multe vreascuri și frunze moarte decât în livada lui.

Faceți intuneric în sufletele oamenilor, și vor veni stațiile care vă vor gătui.

Trufașul nu poate fi recu-

noscător: el crede totdeauna că a meritat mai mult!

Înțelepciunea e a ta numai când o dai altuia, altfel, ea este numai în tine.

Un viteaz face cât o mie de fricoși, dar două mii de fricoși nu fac cât un viteaz.

Cine râde de toată lumea ajunge de la sine ridicul când găsește unul de care nu mai poate râde.

Trecutul tău și orice trecut se vede numai în lumina poeziei: altfel te lovești de faptele răzlețe și cazi.

Niciodată o cetate n-a fost cucerită cu un plan sau cu violenie, ci cu viteză celor din afară sau cu prostia celor dinuntru.

Cel ce stă jos să nu râdă de cine cade de pe vârfuri.

Norocul e pârghia lenei.

Cântece ca pentru ziua de astăzi

III

*Copile, fii bun cu cei buni
Si la acei ce te-au iubit
Le răsplătește îndoit,
Si răul chiar să nu-ți răzbuni.*

*Dar pă-și-n rugăciunea ta
Pe cei ce țara prigoniră
Si brazda ei o ciocârtiră
Nici chiar atuncea nu-i ierta!*

V

*Al nostru steag e-nfășurat
Si graiul nostru-acuma tace:
Un frig de moarte s-a lăsat
Peste mulțimile sărace.*

*Tot dreptul lor li s-a retras
Si brațul lor e făr' de arme,
Dar morții cari au rămas,
Puterea lor cine s-o sfarme?*

APARIȚIE EDITORIALĂ

Pe 18 noiembrie, în prezența silvaniei, lucrare reeditată a unui numeros și ales public, a făgăratului și distinsului economist milieui, a unor senatori și deputați săcelean, prof. univ. Victor Jinga, a fost lansat la Brașov volumul „Probleme fundamentale ale Tran-

„Plaiuri săcelene“

1. Iordache Ion 15000
 2. Roșculeț Claudiu 10000
 3. Eftimie Ioan 10000
 4. Zavarache C-tin 10000
 5. Bârsan Horia 10000
 6. Vlad Ioan 10000
 7. Băncilă Bebe 10000
 8. Taraș Octavian 10000
 9. Taraș Mircea 10000
 10. Zamfir Dan 10000
 11. Modest Zamfir 10000
 12. Lața Vasile 10000
 13. Sandu Marian 10000
 14. Carpin Victor 5000
 15. Matepiuc Daniela 5000
 16. Casapu Stefan 5000
 17. Slăbilă Ioan 5000
 18. Comșa Eugen 5000
 19. Zangor Lucian 5000
 20. Crăciunescu Virgil 5000
 21. Vlad Adriana 5000
 22. Roșculeț Abigail 5000
 23. Munteanu Dan 5000
 24. Munteanu Cornel 5000
 25. David Fănică 5000
 26. Banciu Gheorghe 5000
 27. Jerău Gheorghe 5000
 28. Lungu C-tin 5000
 29. Bârsan Teodor 5000
 30. Plăiașu C-tin 5000
 31. Mătase Eugen 5000
 32. Butu Ioan 5000
 33. Șerbănescu Adrian 5000
 34. Șeitan Adrian 5000
 35. Voinea Dumitru 5000
 36. Ciobanu Gabriela 5000

37. Jinga Romulus 5000
 38. Ghia Petre 5000
 39. Ghia Mircea 5000
 40. Butu Mihai 5000
 41. Brânzea Nicolae 5000
 42. Dărjan Liviu 5000
 43. Teacă Mihai 5000
 44. Moldovan Andronic 5000
 45. Cioroianu Aurelia 5000

61. Șerban Corneliu 5000
 62. Arhir Ioan 5000
 63. Leșescu Mihai 5000
 64. Albuleț Victor 5000
 65. Costea Ștefan 5000
 66. Bucurenciu Alex. 4000
 67. Medianu Dan 3000
 68. Teșileanu Costin 3000
 69. Orez Ioan 3000

84. Petruțiu Emil 3000
 85. Stoicescu Nicolae 3000
 86. Cosma Maria Teodosia 3000
 87. Ulea Angela 3000
 88. Nistor Mihai 3000
 89. Taflan Sanda 3000
 90. Debu Gheorghe 3000
 91. Filipescu Gheorghe 3000
 92. Filipescu Octavian 3000
 93. Medianu Valeriu 3000
 94. Lupu Florica 3000
 95. Ursu Maria 3000
 96. Spătaru Maria 3000
 97. Ursu Nicolae 3000
 98. Trașcă Florin 3000
 99. Nedelcu Petre 3000
 100. Ticusăn Gheorghe 3000
 101. Căciula Cristian 3000
 102. Curmei Lidia 3000
 103. Sendruc Maria 3000
 104. Cristea Cornelia 3000
 105. Bozoancă Liliana 3000
 106. Leșanu Mircea 3000
 107. Dincă Mariana 3000
 108. Balica Maria 3000
 109. Manasin Magdalena 3000
 110. Onica Ioan 3000
 111. Ștefan Vasile 3000
 112. Guraliuc Gheorghe 3000
 113. Băiculescu Veronica 3000
 114. Rămniceanu Ion 3000
 115. Clinciu Sorin 3000
 116. Bulat Elena 3000
 117. Bulat Florian 3000
 118. Giurgiu Traian 3000
 119. Perciog C-tin 1500

Asociația cultural-sportivă „IZVORUL“

Membrii cotizanți

— TRIMESTRUL III 1995 —

Spre știință:

- Materialele primite la redacție nu se înapoiază.
- Articolele privitoare la Săcele, Tărâlungeni, Zizin și Purcăreni au prioritate.
- Vom fi recunoșcători acelora care ne vor trimite adresele exacte ale rudenilor și prietenilor de origine săceleană pe care i-ar interesa revista noastră.
- Materialele ce se doresc a fi prezentate în coloanele revistei, precum și alte informații despre revistă și asociația cultural-sportivă Izvorul — SĂCELE, pot fi obținute de la:
- ing. Taraș Octavian — str. G. Moroianu nr. 361 Săcele, tel. 27 05 19;
- ing. Roșculeț Claudiu — str. G. Moroianu nr. 353 Săcele, tel. 27 72 90.

Coloanele revistei rămân deschise tuturor acelora care prin articolele lor înțeleg să contribuie la cunoașterea și progresul acestor meleaguri.

Redacția

ELECTROPRECIZIA S.A.

2212 Săcele - Brașov
 str. Parcului 18
 phone: 40-92-27.07.83
 fax: 40-92-27.19.98
 tlx: 61285

PRODUSE NOI

Mașini de spălat - 2.5 kg rușe

Mașini de găurit - 13-16 mm

CONTACTAȚI-NE!

Grup generator - motor - 2.2 kVA

Motoare monofazate - 0.18-2.2 kW

Mori pentru cereale și surage

ELECTROPRECIZIA S.A.
 partenerul și colaboratorul dumneavoastră de marcă,
 vă asigură prin produsele sale calitate, fiabilitate, siguranță și competitivitate.

COLECTIV DE REDACȚIE

prof. V. CARPIN ing. ZAMFIR DAN
 ing. TARAŞ OCTAVIAN ec. MILU ALEXANDRESCU
 ing. ROŞCULEȚ CLAUDIU prof. CUJBĂ ILIE
 IOAN EFTIMIE

MEMENTO:

„După ce veți citi, păstrați revista în casa voastră. Oricând o veți găsi vă va face plăcere, fiindcă vă reamintește oameni și locuri scumpe vouă și părinților voștri“.

